

Scholarship and politics in exile

OBSERVING THE 70th ANNIVERSARY OF
J. B. RUDNYCKYJ

Scholarship and politics in exile

OBSERVING THE 70th ANNIVERSARY OF
J. B. RUDNYCKYJ

U K R A I N I C A E X I L I A N A

No. 6

МІЖ НАУКОЮ Й ПОЛІТИКОЮ

До

70-ЛІТТЯ

ПРОФ. Д-РА ЯР. РУДНИЦЬКОГО

Obtainable at

UKRAINIAN LANGUAGE ASSOCIATION
911 Carling Ave., Ottawa, Ont.
Canada

U K R A I N I A N
S C H O L A R S - S T A T E S M E N
I N E X I L E

Dmytro ANTONOVYCH

Leonid BILEČKYJ

Dmytro DOROSHENKO

Alexander CHOULGUINE

Mykhailo HRUSHEV'SKYJ

Evhen ONACKYJ

Ivan OHIENKO (+ ILARION)

Ivan PULUJ

Vasyl' PANEJKO

Stepan SMAL'-STOCKYJ

Roman " "

and many others who offered their

ἔργα καὶ ἡμέραι

to the great cause of FREE UKRAINE.

J. B. Rudnyckyj

Septuagenarius

in

1980

"Epoch making..."

/ Edel /

The importance of Prof. Rudnyčkyj's work goes far beyond Ukrainian proper.

V. Kiparsky, Helsinki,
Slavic and EE. Journal,
9 (1965), 81.

This is an epoch making event
in Ukrainian academic life and lin-
guistic studies...

C. Bida, Ottawa,
America No. 75 (1966).

Яр. Рудницькому сповнилося сімдесят років творчого й надзвичайно продуктивного життя, виповненого кипучою й самовідреченою діяльністю в багатьох царинах української духовости. Ця виїняtkово корисна й різнобічна діяльність, позначена вельми цінними починаннями й не-приминальними успіхами, забезпечила високодостойному Ювілятові гідне й тривале місце серед найвизначніших Українців другої половини 20-го ст. Останні 35 років після II Світ. Війни в ділянці культурно-освітній і науковій були без перебільшення ЕПОХОЮ ЯРОСЛАВА РУДНИЦЬКОГО. Від серпня 1978-го року Ярослав Рудницький зв'язав своє життя з долею Петлюрівського Державного Центру Української Народньої Республіки й своєю відданістю найвищим національно-державним ідеалам Українського Народу й виїняtkовою активністю та працьовитістю заслужив покликання на почесне й відповідальне становище Прем'єра Уряду УНР в екзилі...

Микола Степаненко - Голова Експозитури
ДЦ УНР у США

"Інформація"

7/XII. 1980.

Інтерв'ю з проф. Яр. Рудницьким про науку й політику

З НАГОДИ 70-ЛІТТЯ ПРОФ. ЯР. РУДНИЦЬКОГО (1910-1980) ПРЕДСТАВНИК РАДІОСТАНЦІЇ „СВОБОДА” З НЬО ЙОРКУ ПЕРЕВІВ З НИМ 5.5.80 ІНТЕРВ'Ю ТАКОГО ЗМІСТУ:

Питання: Шановний Професоре, як ви інтерпретуєте відгуки про вашу діяльність, які час від часу ми читали на сторінках радянської преси, або й на сторінках київських періодичних наукових видань?

Відповідь: Коли вони речеві, науково-переконливі я приймаю їх як звичайну фахову критику і ставлю нарівні з західними відгуками; отакими були, наприклад, Голоси Кравчука, Трубачова й ін. про мій етимологічний словник. Все ж, коли вони, ці відгуки, тенденційно злобливі (от наприклад, Жлуктенко, Русанівський і ін.) я даю їм належну відсіч статтями, доповідями, дискусією, полемікою.

П. Нам відомо, що нещодавно вийшла з друку нова бібліографія вашої наукової та публіцистичної творчості. Розкажіть, будь ласка, нашим слухачам про зміст бібліографії...

В. Бібліографію моїх писань п. н. Scriptamoment видали мої студенти й приятелі з нагоди мого 65-ліття. Тоді, коли іншим видають з таких нагод „фестшріфти”, „симпозіум”, ювілейні збірники, мені зробили мої друзі приємність, підсумувавши все

досі написане в формі хронологічно-впорядкованої бібліографії. Вона охоплює собою назви (титули) моїх книжок, брошур, статей, рецензій, редакційних листів, заміток і т. д., що були від 1933 р. друковані в українських і неукраїнських виданнях — в цілому понад 1,500 позицій.

П. Шановний Професоре, а ви особисто які праці вважаєте за наційніший свій внесок в українському філології?

В. Крім діалектологічних і ономастичних праць (напр. про міську говірку Львова чи назву „Україна”) та крім деяких теоретичних моделей — формул (напр. про культури в контактах, про типологію стилістичних функцій назв у літературних творах, про переклади, про двомовність і

т. п.), за найважливішу свою працю вважаю етимологічний словник української мови, а це з таких причин: 1) не дивлячись на різні заходи в цьому напрямі, українська мовознавча наука не мала до 1962 р. етимологічного словника; 2) мій словник це перший слов'янський етимологічний словник по-англійському, і цим він виконує велику роботу в наукових колах Заходу.

П. Нашим слухачам цікаво буде знати, що, як під час своєї активної академічної праці на посаді завідувача відділу слов'янських мов та літератур Манітобського університету, так і після відходу на пенсію, професор Ярослав Рудницький брав активу участь у міжнародних конференціях славістів і, взагалі, у всіх заходах, зв'язаних із науковим життям у царині славістики. Багато незабутніх, цікавих подорожей у всі кінці світу зробив вчений на своєму віку. Які міжнародні події в діяльності славістики найбільше закарбувались вам у пам'яті?

В. Я відбув коло сотні міжнародних з'їздів у різних країнах та на різних континентах, починаючи з Міжнародного Конгресу Славістів у Варшаві в 1934-му р., що, як перший мій конгрес, залишив незабутні враження. А там важливий був перший Міжнародний Конгрес у Парижі, призначений назвознавству (ономастиці) 1938 р., Конгрес Порівняльного Літературознавства в Гайдельберзі у 1957 р., коли то ми разом з Д. Чижевським заснували Українське Шекспірівське Товариство; Світовий Конгрес Орієталістів у Канбері в 1971 р., де виринула ідея Катедри Українознавства в Австралії, чи врешті Світовий Конгрес Советознавства в Банфі 1974 р., під час якого В. Кірконеллові та мені було вручено почесні грамоти-відзначення. Багато цікавих зустрічей, виступів, дискусій залишилось в пам'яті від часу тих з'їздів.

П. Шановний Професоре Рудницький, я вважаю, що було б несправедливо не нагадати нашим слухачам про вашу громадсько-політичну діяльність. Після всього сказаного вами не можна дивуватися, як вдається вам знаходити необхідний час на позанаукову діяльність. А все ж, як відомо мені, ця діяльність досить активна. Прошу розповісти про найважливіші моменти із вашого, так би мовити, другого життя — життя громадсько-політичного діяча української еміграції.

В. Хоч я в основі присвячував більш уваги науковій праці, то проте довелось мені знаходити час і на громадсько-політичну діяльність. 1963 р. тодішній Прем'єр-Міністер Канади Лестер Б. Пірсон запросив мене до праці в Королівській Комісії Двомовності і Двокультурності, на форумі якої я змагався за перебудову цієї країни на багатомовну і багатокультурну Канаду. Я присвятив багато часу на вивчення меншинних проблем, їхнє конституційно-правне визнання в різних країнах, політичні аспірації, самозбереження тощо. У висліді тієї праці в мене зросло зацікавлення громадсько-політичною працею і після закінчення часу чинності Королівської Комісії 1971 р. я почав ближче цікавитися українським життям у Канаді й в інших країнах, відчуваючи потребу допоггти політичним завершенням української діяспори, зокрема Державному Центрові УНР, що по-

над пів століття веде свою потрібну і корисну діяльність, продовжуючи ідею самостійної і соборної України з 1918-19 рр. Не прикладаючи великої ваги внутрішнім суперечкам та антагонізмам, я кладу наголос у своїй праці на зовнішньо-політичну акцію, бо — мені здається — на це ми вийшли з України і це найважливіша справа в теперішній ситуації. Коли ж іде про не-українські середовища, то тут я багато праці вклав у Канадську федерацію Громадянства, очолюючи Комітет Людських Прав в Отаві, чи останньо спеціальний Комітет Конституційних змін.

П. Нам відомо про Вашу співпрацю з Конгресовою Бібліотекою у Вашингтоні; на чому вона полягала?

В. Мене здавна цікавила справа українки в Конгресовій Бібліотеці в Вашингтоні й негайно після переходу на пенсію в 1977 р. мене запросили туди до співпраці. Після двох років клопітливих студій цієї справи я подав окремий рапорт із рекомендаціями в справі поліпшення українських збірок у Вашингтоні (1979) й саме тепер ці рекомендації досліджують для майбутнього здійснення. З весною 1980 р. мене запросили до подібної праці в Національній Бібліотеці Канади в Оттаві.

П. Як ви оцінюєте сучасний стан україністики в Північній Америці?

В. Українознавство в Америці йде дуже скорою ходою вперед. В цій ділянці маємо вже значні досягнення, передусім індивідуального характеру (професори й учені в різних університетах чи наукових закладах), а теж і колективні в формі Катедр Українознавства, Інститутів „Українських Студій”, відділів славистики при університетах, тощо. Надзвичайно відрядне явище те, що молоде покоління включається в працю й цим для запоруку тягlosti дії.

П. Ви, безумовно, слідкуєте за науковим життям на Радянські Україні. Про успіхи українських вчених в різних ділянках україністики ми поінформовані добре, як тут, так і там. Тому цікаво було б знати, шановний професоре, які недоліки і недотягнення бачите ви в діяльності, скажімо, хоча б такої установи, як Інститут мовознавства імені Потебні в Києві?

В. Інститут Мовознавства АН УРСР міг би бути добрим осередком наукової праці, якби не режимний тиск і партійна залежність. Непроцесними залишаться такі факти, як конфіскація історичного словника української мови Євгена Тимченка; обдарованню наукового світу постійними вістками про київський етимологічний словник від 1960 року (— тобто вже 20 років заповідають його появу!); наукова концепція „двох рідних мов”, промовчування здобутків українського мовознавства поза межами України,

Слава Ісусу Христу !

Ватикан, дня 14 липня 1980

Високоповажаний Пане Професор !

З нагоди Вашого 70-ліття прийміть наші побажання,
щоб Господь благословив даліше Вашу наукову працю для добра
української науки.

М н о г и х і б л а г и х л і т !

З Патріяршим Благословенням

Клеменс
Патріярх і Кардинал

СЛОВО ПРЕЗИДЕНТА УНР

До мене дійшла відомість, що в Оттаві дня 27-го листопада ц. р. відбудеться скромне (скромне на бажання Високоповажаного Ювілята) відзначення 70-літньої річниці з дня народження Професора Доктора Ярослава Рудницького. З цього приводу я прошу Вас передати Високодостойному і Дорогому Ювілятові найсердечніші і горячі привітання від Державного Центру Української Народньої Республіки в екзилі та від мене особисто.

Професор Доктор Ярослав Рудницький, як визначний науковець, професор кількох університетів, член і голова різних наукових організацій, останньо Президент Української Могилянсько-Мазепинської Академії Наук і т. д., своєю невтомною діяльністю багато і видатно прислужився справі української, а також і світової науки. За це йому належить велике признание, а його ім'я ввійде безумовно в українську історію.

Останніми роками я маю честь і приємність співпрацювати з Професором Доктором Ярославом Рудницьким в іншій ділянці: в ділянці української екзильної політики, коли ювілят в 1978 році став членом Уряду УНРеспубліки на становищах керівника ресорту Культури, а потім керівника ресорту Закордонних Справ. На цих становищах Професор Рудницький виявив велику активність, велику продуктивність і вже має

за собою чималі успіхи. Ця співпраця між Ювілятом і мною ще більше затісниться, бо Професор Рудницький, затримуючи становище Керівника Ресорту Закордонних Справ, був іменований зовсім недавно, докладно 15 листопада ц. р. - на однодушне бажання політичних сил, що гуртуються довкола Державного Центру - Головою Уряду Української Народньої Республіки в екзилі.

Бажаючи нашому заслуженому Ювілятові якнайкращих успіхів на його новому відповідальному становищі, я схиляюся в пошані перед його великими науковими, громадськими і політичними заслугами. Щастя йому у всьому Боже: і в його загальних і особистих справах!

Микола Лівіцький
Президент Української Народньої
Республіки в екзилі

* * *

Цей лист, разом із іншими привітаннями, був відчитаний дня 27 листопада 1980 р. на прийнятті-вечері для вшанування 70-ліття Проф. Яр. Рудницького в готелі Талісман в Оттаві, влаштованій Комітетом Приятелів з Товариства Плекання Рідної Мови під головуванням Ольги Войценко і секретарством Ярослава Пінчука та Архівного Комітету ДЦ УНР під головуванням Юрія Сальського.

*

**ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ
ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ**

УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ В КАНАДІ

ГОЛОВНА УПРАВА

UKRAINIAN DEMOCRATIC REPUBLIC AUXILIARY IN CANADA

1455 Lawrence Ave. W., Ste. 1906, Toronto, Ont. M6L 1B1.

Ч. 100

Торонто, 22. XI. 19 80

**ВДП. д-р Яр. Рудницький,
Прем'єр Уряду УНР в екзилі,
Монтреал, Квебек**

Високодостойний Пане Прем'єре!

На день Вашого 70-річчя / 28-го листопада 1980 р. /

**Головна Управа Об'єднання Прихильників ДЦ УНРеспубліки в
Канаді пересилає Вам якнайсердечніший привіт.**

Рівночасно сердечно вітаємо Вас, Високодостойний Пане Прем'єре, з призначенням Вас на становище Прем'єра Уряду УНР в екзилі і бажаємо Вам міцного здоров'я, сил та енергії, як також упіхів у всіх Ваших задумах особистих і національно-державницьких та в дальшій науковій праці.

Щастя Вам Боже!

З глибокою пошаною і сердечним привітом
За Головну Управу Об'єднання Поихильників ДЦ УНР в Канаді

G. Anilshvetska

д-р Г. Янішевська, голова

B. T. T. T. T.

д-р Зоя Плітас, кюр. секр.

ПРЕДСТАВНИЦТВО
ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
РАДИ В ЗСА

Високодостойний Пане Міністре!

Нижче підписані учасники чергової наради
Експозитури ДЦ УНР одим надсилають Вам
найщиріші побажання доброго здоров'я.

Молимо Всевишнього, щоб обдарував Вас
здоров'ям і силами для успішного здійс-
нення Ваших творчих і державницьких планів.

Філядельфія, 7.26.1980

Т.Онуферко
Р.Богатюк
Брій Храевич
Павло Луценко

Микола Степаненко
Константин Луценко
Володимир Біляїв
в.р.

* * *

Окремим листом із 28.XI.1980

ДИРЕКЦІЯ

Фундації Українознавчих Студій в Австралії-ФУСА

та РЕДАКЦІЯ й

В-во "Вільна Думка" в Лідкомбі

привітали проф. Яр. Рудницького з його 70-літтям
як ініціатора Катедри Українознавства в 1971 р.

в Австралії,

*

Одне з багатьох привітань Ювілята :

Бризбен, Австралія 15-го лютого, 1980.

Високошанований і Дорогий Пане Просесоре!

Мі дель Валого 70-ліття - Ми нашими
душками із Вами.

Приступилося до широкого круга
Ваших працелів, Капел, унів,
Знайомих і прихильників, щоб з цього
праводу вадвити Вам нашу щирю
шару і прихильність та кінували
тінк великих, тільки як стільки
нам відомих Ваших греденек на
парті наука, які Ва пригбали за
добри роки на напелмелі,
посліговної праці, як мене за
Вами багатітці, багатітгради
і Корислі пригбали у різних
дітякках культурі і громадського
жання, першого пером на
Славу і добро бабівщини - України.

Нами щирі побажани Вам на
добри роки творило життя,
Кричко здоров'я і безліч
Соняшних, полігних гарт родичного
шастя із велим Вами
шарваго і горого Вами
Брунечого, а - і др. Маричого.

Вами Оркелсгре і Роман
Маркозавелья Навешани

